

FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

Utgiven i Helsingfors den 24 september 2014

749/2014

Lag

om ändring av gränsbevakningslagen

Utfärdad i Helsingfors den 19 september 2014

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i gränsbevakningslagen (578/2005) 3, 5—8, 11, 12, 15, 15 a, 15 b, 16 och 21 §, 22 § 3 mom., den finska språkdräkten i 23 § 2 mom., 24 §, rubriken för 26 §, 27 §, det inledande stycket och 9 punkten i 28 § 1 mom. samt 3 och 4 mom., 29 §, rubriken för 30 §, 31—33, 37 och 38 §, den finska språkdräkten i 40 §, 41, 42 och 44 §, 53 § 2 mom., 56 § 1 och 3 mom., 58 och 60 §, 61 § 1 och 4 mom., 65—70 §, 71 § 1 mom., 77 §, 78 § 2 mom., 80 §, den finska språkdräkten i 83 § samt 84 §,

av dem 12, 15, 15 a och 15 b §, det inledande stycket i 28 § 1 mom., 28 § 3 och 4 mom., den svenska språkdräkten i rubriken för 30 § samt 31 och 38 § sådana de lyder i lag 478/2010, 21 och 84 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 688/2009, 28 § 1 mom. 9 punkten och 32 § sådana de lyder i lag 875/2011, 41 § sådan den lyder i lagarna 478/2010 och 875/2011, 42 och 66 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 875/2011, 61 § 1 och 4 mom. sådana de lyder i lag 843/2006, 77 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 688/2009 och 1150/2010 och 78 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1150/2010, samt

fogas till lagen nya 7 a, 7 b och 8 a §, till 26 § ett nytt 3 mom., till 28 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 478/2010 och 875/2011, nya 10 och 11 punkter, till lagen en ny 28 a §, till 30 §, sådan den svenska språkdräkten i paragrafen lyder i lag 478/2010, ett nytt 2 mom., till lagen nya 30 a och 34 a §, till 35 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 554/2007, ett nytt 4 mom., till lagen nya 35 b—35 d, 43 a och 43 b §, till lagen en ny 45 §, i stället för den 45 § som upphävts genom lag 688/2009, till 47 a §, sådan den lyder i lag 1151/2013, nya 2 och 3 mom., till 49 § ett nytt 3 mom. och till lagen nya 50 a, 65 a, 66 a, 70 a, 73 a, 77 a—77 d samt 80 a—80 d § som följer:

3 §

Gränsbevakningsväsendets uppgifter

Gränsbevakningsväsendets uppgift är att upprätthålla gränssäkerheten. Gränsbevakningsväsendet samarbetar med andra myndigheter samt med organisationer och invånare för att upprätthålla gränssäkerheten.

I samarbete med andra myndigheter utför gränsbevakningsväsendet tillsynsuppgifter som anges särskilt samt vidtar åtgärder för förebyggande, avslöjande och utredning av brott samt förande av brott till åtalsprövning.

Gränsbevakningsväsendet utför polis- och tulluppgifter, efterspanings- och räddningsuppgifter och prehospital akutsjukvård samt

deltar i det militära försvaret. Bestämmelser om gränsbevakningsväsendets uppgifter inom området för sjöräddningstjänsten finns i sjöräddningslagen.

5 §

Utförande av uppgifter och uppgifternas viktighetsordning

Gränsbevakningsväsendet ska utföra sina uppgifter effektivt och ändamålsenligt. När förhållandena kräver det ska uppgifterna ställas i viktighetsordning.

6 §

Principerna om saklighet, opartiskhet och försonlighet

Uppgifterna ska utföras sakligt och opartiskt samt med främjande av likabehandling och försonlighet. Gränsbevakningsväsendet ska i första hand genom råd, uppmaningar och befallningar sträva efter att upprätthålla gränssäkerheten.

7 §

Proportionalitetsprincipen

Åtgärderna ska kunna försvaras i förhållande till hur viktigt, farligt och brådskande uppdraget är, det mål som eftersträvas samt uppträdande, ålder, hälsa och andra motsvarande omständigheter som gäller den person som är föremål för åtgärden och övriga omständigheter som inverkar på helhetsbedömningen av situationen.

7 a §

Principen om minsta olägenhet

Man får inte ingripa i någons rättigheter i större utsträckning och ingen får orsakas större skada eller olägenhet än vad som är nödvändigt för att utföra uppdraget.

7 b §

Principen om ändamålsbundenhet

Befogenheter får utövas endast i föreskrivna syften.

8 §

Meddelande av grunden för en åtgärd

Grunderna för en frihetsbegränsande åtgärd ska meddelas den som är föremål för åtgärden eller hans eller hennes företrädare så snart detta är möjligt med beaktande av personens tillstånd och övriga omständigheter.

Om inte något annat föreskrivs i lag har också en person som utsätts för andra än frihetsbegränsande åtgärder eller en företrädare för denne rätt att bli informerad om grunderna för en åtgärd så snart detta är möjligt utan att åtgärden äventyras.

8 a §

Skyldighet att ange ställning som gränsbevakningsman samt identifiering av gränsbevakningsmän

En gränsbevakningsman ska vid tjänsteutövning medföra ett tjänstetecken enligt 24 § i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning. En gränsbevakningsman ska vid behov presentera sig som gränsbevakningsman för den som är föremål för en åtgärd och på begäran visa upp sitt tjänstetecken, om presentationen eller uppvisandet kan ske utan att åtgärden äventyras.

Gränsbevakningsväsendet ska se till att en gränsbevakningsman som har utfört ett tjänsteuppdrag vid behov kan identifieras.

11 §

Respekt för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna

En gränsbevakningsman ska respektera de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna, och när han eller hon utövar sina befogenheter välja det motiverbara alternativ som bäst tillgodoser dessa rättigheter.

12 §

Gränsövergångsställen

Bestämmelser om hamnar, järnvägsstationer och andra platser eller områden som fungerar som gränsövergångsställen och om gränsövergångsställenas öppettider samt om

fördelningen av in- och utresekontrolluppgifter mellan gränsbevakningsväsendet, polisen och Tullen på olika gränsövergångsställen utfärdas genom förordning av statsrådet.

Inrikesministeriet ska se till att den förteckning över gränsövergångsställen som avses i artikel 4.1 led 2 och artikel 34.1 b i kodexen om Schengengränserna lämnas till Europeiska kommissionen.

15 §

Tillfälligt återinförande av gränskontroll vid de inre gränserna

Statsrådet beslutar om sådant tillfälligt återinförande av gränskontroll vid de inre gränserna som avses i kapitel 2 i avdelning III i kodexen om Schengengränserna. Om ett hot som riktas mot den allmänna ordningen, den inre säkerheten eller folkhälsan emellertid förutsätter omedelbara åtgärder i ett ärende, beslutar inrikesministeriet om de behövliga åtgärderna innan frågan avgörs av statsrådet.

Genom förordning av statsrådet föreskrivs närmare om hur en fråga som gäller återinförande av gränskontroll vid de inre gränserna utan dröjsmål ska behandlas hos polisen, Tullen och gränsbevakningsväsendet samt om hur meddelanden och rapporter ska lämnas och om hur samråd ska ske.

15 a §

Begäran om utplacering av europeiska gränskontrollenheter

Beslut om att framställa en begäran till den europeiska gränsförvaltningsbyrån om utplacering av en europeisk gränskontrollenhet enligt artikel 8 a i rådets förordning (EG) nr 2007/2004 om inrättande av en europeisk byrå för förvaltningen av det operativa samarbetet vid Europeiska unionens medlemsstaters yttre gränser, nedan *förordningen om inrättande av en gränsförvaltningsbyrå*, fattas av statsrådet. Om ett hot som riktas mot den allmänna ordningen, den inre säkerheten eller folkhälsan emellertid ovillkorligen förutsätter att begäran framställs utan dröjsmål, får inrikesministern framställa begäran innan frågan avgörs av statsrådet.

15 b §

Deltagande i europeiska gränskontrollenheter

Beslut om att ställa gränsbevakningsmän till Gränsförvaltningsbyråns förfogande för europeiska gränskontrollenheter i enlighet med artikel 8 d punkt 8 i förordningen om inrättande av en gränsförvaltningsbyrå och om att tillhandahålla tekniskt bistånd fattas av chefen för gränsbevakningsväsendet inom ramen för den nationella kvot som fastställts av inrikesministern.

16 §

Tillfällig stängning av ett gränsövergångsställe

Statsrådet kan besluta att ett gränsövergångsställe ska stängas för viss tid eller tills vidare, om stängningen är nödvändig för att avvärja ett allvarligt hot som riktas mot den allmänna ordningen, den nationella säkerheten eller folkhälsan. Inrikesministeriet beslutar om behövliga omedelbara åtgärder innan frågan avgörs av statsrådet.

Stängningen av ett gränsövergångsställe får inte utgöra ett hinder för finska medborgares rätt att komma in i landet eller vars och ens rätt att lämna landet eller kränka rättigheterna för personer som omfattas av Europeiska unionens lagstiftning om fri rörlighet eller vars och ens rätt till internationellt skydd.

Närmare bestämmelser om hur en fråga som gäller stängning av ett gränsövergångsställe ska behandlas utan dröjsmål hos polisen, Tullen och gränsbevakningsväsendet samt om hur Europeiska unionens behöriga institutioner och andra stater ska underrättas om saken utfärdas genom förordning av statsrådet.

21 §

Polisåtgärder för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet

På begäran av en polisman som hör till befälet kan gränsbevakningsväsendet i ett enskilt fall sköta sådana brådskande polisåtgärder som behövs för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet som avses i 2 och 3 kap. i polislagen och som polisen inte utan dröjsmål kan sköta.

När en gränsbevakningsman konfronteras med en situation kan han eller hon vidta en åtgärd enligt 1 mom. även utan begäran från polisen, om åtgärden inte kan uppskjutas utan att hälsa eller egendom äventyras. Polisen ska utan dröjsmål underrättas om åtgärden. En gränsbevakningsman ska på en polismans begäran avstå från att utföra en åtgärd eller avbryta en påbörjad åtgärd.

Om en sampatrullering mellan en gränsbevakningsman och en polisman har planerats på förhand och ska anses som ändamålsenlig, får gränsbevakningsmannen på patrulleringsområdet i en uppgift som gäller att upprätthålla allmän ordning och säkerhet under polisens ledning utföra nödvändiga polisåtgärder enligt 2 och 3 kap. i polislagen.

22 §

Terrorismbekämpning och andra särskilda situationer

Bestämmelser om handräckning finns i 77 och 77 a—77 d §.

24 §

Tulluppgifter

Vid sidan av Tullen sköter också gränsbevakningsväsendet tullövervakning och därmed sammanhängande förberedande tullåtgärder vid riksgränsen och vid de gränsövergångsställen där Tullen inte har ordnat tullövervakning.

På begäran av en behörig tullman kan gränsbevakningsväsendet sköta tullövervakning som avser personers in- och utresa även vid ett gränsövergångsställe där Tullen i övrigt sköter tullövervakningen. En gränsbevakningsman kan på en tullmans begäran delta i genomförandet av en enskild tullåtgärd.

26 §

Deltagande i räddningsverksamhet, sjuktransporter och prehospital akutsjukvård

Gränsbevakningsväsendet kan delta i sådan prehospital akutsjukvård som avses i

hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) enligt vad som särskilt avtalas.

27 §

Utredning av gränstilldragelser samt förutsättningar för in- och utresa

Bestämmelserna i 2 kap. 4 § 1 och 2 mom. i polislagen om genomsökning för att få tag på en person som ska hämtas till polisundersökning, om avspärning av platser och områden för att trygga polisundersökning i 2 kap. 8 § 1 och 4 mom. och om polisundersökning i 6 kap. i den lagen ska iaktas vid gränsbevakningsväsendets utredning av förutsättningarna för en utlännings inresa, vistelse i landet och utresa och för avlägsnande av en utlänning ur landet samt identiteten, inresan och resrutten i fråga om en person som söker internationellt skydd. Detsamma gäller även utredning av en sådan gränstilldragelse som avses i överenskommelsen angående ordningen på gränsen mellan Finland och Sovjetunionen och ordningen för utredning av gränstilldragelser (FördrS 32/1960).

Den person som är föremål för undersökningen är skyldig att vara närvarande vid undersökningen högst 12 timmar åt gången.

Vad som i 2 kap. 4 § 2 mom., 6 kap. 3 § 2 mom. och 6 kap. 4 § 2 mom. i polislagen föreskrivs om polismän som hör till befälet tillämpas vid gränsbevakningsväsendet på gränsbevakningsmän med minst löjtnants grad.

28 §

Befogenheter i fråga om gränskontroll

Utöver vad som föreskrivs i denna eller någon annan lag har en gränsbevakningsman, för att genomföra gränskontroller enligt kodexen om Schengengränserna, rätt att utan brottsmisstanke

9) företa kroppsvisitation för att söka efter föremål, egendom, handlingar, information eller omständigheter med iakttagande av bestämmelserna i 8 kap. 30 § 1 punkten och 33 § i tvångsmedelslagen,

- 10) fotografera personer,
 11) i personregister registrera uppgifter som fås i samband med gränskontroll, enligt vad som föreskrivs i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet.

Den gränsbevakningsman som tjänstgör som chef vid ett gränsövergångsställe eller en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad beslutar om hindrandet av den som ska kontrolleras från att avlägsna sig samt om tillfälligt omhändertagande av föremål och fordon enligt 1 mom. 1 och 2 punkten medan in- eller utresekontrollen genomförs. I brådskande fall kan den gränsbevakningsman som genomför in- eller utresekontrollen hindra den som ska kontrolleras från att avlägsna sig samt omhändertaga föremål och fordon. Gränsbevakningsmannen ska i sådana fall utan dröjsmål överföra ärendet för avgörande till den gränsbevakningsman som tjänstgör som chef vid gränsövergångsstället eller till en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad.

Att en person som har för avsikt att passera gränsen avstår från att göra det hindrar inte att in- eller utresekontroll genomförs, om den behövs för att utreda identiteten eller försäkra sig om att personen inte medför föremål eller ämnen som han eller hon inte har rätt att inneha eller att föra över gränsen.

28 a §

Kroppsvsitation vid gränskontroll

Den gränsbevakningsman som tjänstgör som chef vid ett gränsövergångsställe eller en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad beslutar om kroppsvsitation enligt 28 § 1 mom. 9 punkten. En gränsbevakningsman som utför in- eller utresekontroll kan dock besluta om kroppsvsitation som riktas mot en persons ytterkläder eller personens medhavda bagage eller som utförs manuellt eller med en teknisk anordning.

Kroppsvsitationer ska registreras i gränsbevakningsväsendets register för övervakningsärenden enligt 9 § i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevaknings-

väsendet. Ett protokoll med en tillräckligt noggrann redogörelse för förrättningens gång ska dessutom upprättas över sådan kroppsvsitation som utförs med stöd av de befogenheter som innehas av den som tjänstgör som chef vid gränsövergångsstället eller av en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad. Den som kroppsvsiterats ska på begäran ges en kopia av protokollet.

29 §

Teknisk övervakning i anslutning till gränskontroll

För genomförande av gränskontroller har gränsbevakningsväsendet rätt att i närheten av gränsen samt på ett gränsövergångsställe och i dess omedelbara närhet företa sådan teknisk övervakning som avses i polislagen inom områden som allmänheten har tillträde till och som enligt 24 kap. 11 § i strafflagen (39/1889) inte omfattas av hemfriden. Teknisk övervakning får dock inte företas på toaletter, i omklädningsrum eller på någon annan motsvarande plats eller i personalutrymmen eller arbetsrum som anvisats arbetstagnarna för deras personliga bruk.

Information om teknisk övervakning på ett gränsövergångsställe och utanför gränsszonen ska ges genom lämplig skyltning.

Gränsbevakningsväsendet får installera teknisk apparatur för den tekniska övervakning som avses i 1 mom. i gränsszonen samt vid gränsövergångsställen och i deras omedelbara närhet utan tillstånd av ägaren eller innehavaren av mark- eller vattenområden. Utanför gränsszonen får teknisk apparatur installeras endast tillfälligt eller för högst tre månader utan tillstånd av mark- eller vattenområdets ägare eller innehavare. För skada och olägenhet som orsakas av installation av teknisk apparatur betalas ersättning enligt gängse pris till ägaren eller innehavaren av mark- eller vattenområden.

Bestämmelser om registrering av uppgifter från den tekniska övervakningen i personregister finns i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet.

30 §

Organisering av och trafiken på ett gränsövergångsställe

En näringsidkare ska senast fyra månader innan gränsövergångstrafik inleds meddela gränsbevakningsväsendet om att trafik kommer att inledas. Nya ruttor och turer ska meddelas senast två månader innan trafiken inleds.

30 a §

En gränsbevakningsmans befogenheter att styra och begränsa vistelse på ett gränsövergångsställe

En gränsbevakningsman som tjänstgör som chef vid ett gränsövergångsställe och en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad har rätt att för att underlätta gränstrafikens och in- och utresekontrollernas smidighet styra passagerare och trafikmedlens personal i fråga om hur de rör sig genom att ange behövliga leder från trafikmedlet eller den yttre gränsen till den plats där in- och utresekontrollen sker samt genom tidsmässiga begränsningar för vistelse.

31 §

Användning av bild- och ljudupptagningar som skapas vid teknisk övervakning på ett gränsövergångsställe

För automatisk identifiering av personer som enligt efterlysning som har utfärdats av en behörig myndighet ska delges stämning, gripas, anhållas, tas i förvar, häktas eller tas under observation av myndigheterna har gränsbevakningsväsendet rätt att på ett gränsövergångsställe använda bild- och ljudupptagningar som skapas vid teknisk övervakning.

32 §

En gränsbevakningsmans befogenheter att upprätthålla allmän ordning och säkerhet på ett gränsövergångsställe

På en gränsbevakningsmans rätt att vidta åtgärder på ett gränsövergångsställe för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet til-

lämpas vad som föreskrivs i 2 kap. 2, 5 och 6 §, 8 § 1 mom. samt 10 § i polislagen. Bestämmelserna i 2 kap. 6 § 3 mom. i polislagen om polismän som hör till befälet tillämpas vid gränsbevakningsväsendet på en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad.

33 §

En gränsbevakningsmans befogenheter i polisuppgifter

I sådana polisuppgifter för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet som avses i 21 § och för förhindrande av i 22 § avsedda brott som begås i terroristiskt syfte, för skötseln av särskilda situationer samt i fråga om sådana uppgifter som avses i lagen om sjöfartsskydd och som ska skötas av gränsbevakningsväsendet har en gränsbevakningsman de befogenheter som föreskrivs för polismän i 2 och 3 kap. i polislagen, om inte en polisman som hör till befälet eller polisens fältchef begränsar dem.

Vad som i 2 kap. 4 § 2 mom., 2 kap. 6 § 3 mom. och 2 kap. 8 § 2 mom. i polislagen föreskrivs om polismän som hör till befälet tillämpas vid gränsbevakningsväsendet på gränsbevakningsmän med minst löjtnants grad.

34 a §

En gränsbevakningsmans befogenheter i säkerhetsuppgifter

En gränsbevakningsman som genomgått specialutbildning enligt 23 § 2 mom. får utföra säkerhetsuppgifter som avses i 23 § med de befogenheter som anges i 2 och 3 mom. i denna paragraf om inte en polisman som hör till befälet eller polisens fältchef begränsar dem. Gränsbevakningsväsendet ska på förhand meddela polisen om att säkerhetsuppgifter utförs.

En gränsbevakningsman får spärra av, stänga eller utrymma platser och områden som är i allmänt bruk eller förbjuda eller begränsa vistelse där, om detta är nödvändigt för att utföra en säkerhetsuppgift.

En gränsbevakningsman har rätt att avlägsna en person från en plats, om det utifrån

personens hotelser eller övriga uppträdande finns grundad anledning att anta eller utifrån personens tidigare uppträdande är sannolikt att denne kommer att göra sig skyldig till brott mot liv, hälsa eller frihet eller till egendomsbrott. Personen kan gripas om det sannolikt inte räcker att denne avlägsnas från platsen och ett brott inte annars kan förhindras eller en störning eller fara inte annars kan avvärras. Den som gripits ska utan dröjsmål överlämnas till polisen.

35 §

En gränsbevakningsmans maktmedel

En gränsbevakningsman har i tjänsteuppdrag dessutom rätt till nödvärn enligt vad som föreskrivs i 4 kap. 4 § i strafflagen. I sådana fall av nödvärn handlar gränsbevakningsmannen under tjänsteansvar. Vid bedömningen av om nödvärn kan försvaras ska de krav beaktas som kan ställas på gränsbevakningsmannen med beaktande av dennes utbildning och erfarenhet.

35 b §

Beredskap för och varning om användning av maktmedel

Den som utför ett tjänsteuppdrag och har anledning att befara sådant motstånd som avses i 35 § 1 mom. eller ett obehörigt angrepp enligt 4 kap. 4 § 1 mom. i strafflagen ska på ett lämpligt och ändamålsenligt sätt bereda sig på användning av maktmedel med beaktande av vad som förskrivs i 2 kap. och i 35 § 1 mom. i denna lag.

En person som är föremål för ett tjänsteuppdrag ska varnas för risken att bli utsatt för maktmedel, om det är möjligt och ändamålsenligt att varna denne. Varningen ska ges på ett för ändamålet lämpligt och begripligt sätt.

35 c §

Användning av skjutvapen

Skjutvapen får användas endast när det är fråga om att stoppa en persons verksamhet som orsakar direkt och allvarlig fara för nå-

gon annans liv eller hälsa och det inte finns något lindrigare sätt att stoppa verksamheten. Skjutvapen får dessutom användas i brådskande och viktiga uppdrag för att avlägsna föremål, djur eller motsvarande hinder. Skjutvapen får inte användas för att skingra folksamlingar, om det inte i vapnen används gaspatroner eller andra motsvarande projektiler i enlighet med särskilda föreskrifter.

Med användning av skjutvapen avses varning för användning av ett skjutvapen som avses i 2 § i skjutvapenlagen (1/1998), hot om användning av skjutvapen och avlossande av skott. Det betraktas inte som användning av skjutvapen att ta fram och osäkra ett skjutvapen.

Beslut om vapenhot och avlossande av skott ska fattas av chefen för gränsbevakningsväsendet, biträdande chefen för gränsbevakningsväsendet, avdelningschefen för gräns- och sjöavdelningen vid staben för gränsbevakningsväsendet, kommandörerna eller biträdande kommandörerna för gränsbevaknings- och sjöbevakningssektionerna, chefen för en gränsbyrå eller sjöbyrå vid en gränsbevaknings- eller sjöbevakningssektion eller en gränsbevakningsman med minst kaptenens eller kaptenlöjtnants grad, om detta är möjligt med beaktande av hur brådskande situationen är.

35 d §

Användning av fängsel

Rörelse- och handlingsfriheten för en person som är föremål för tjänsteuppdrag får begränsas med handbojor, plastfängsel eller på något annat motsvarande sätt, om det är nödvändigt för att i samband med tjänsteuppdraget förhindra rymning, betvinga våldsamt uppträdande eller avvärja överhängande risk för våld.

Begränsning av rörelse- och handlingsfriheten får inte fortgå längre än nödvändigt. Begränsningen får inte åsamka den person som är föremål för åtgärden fara eller onödig smärta.

I 11 kap. 2 § i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006) föreskrivs om användning av fängsel på gripna som hålls i förvar hos gränsbevakningsväsendet.

37 §

Gripande av efterlysta

En gränsbevakningsman har rätt att gripa en person som enligt en behörig myndighets efterlysning ska gripas, anhållas, häktas eller tas i förvar. En person som gripits ska utan dröjsmål lämnas till polisen om han eller hon inte omedelbart ska frigges.

En annan efterlyst än en sådan som avses i 1 mom. är skyldig att på uppmaning av en gränsbevakningsman infinna sig på en polisstation eller någon annan plats där åtgärder som förutsätts enligt efterlysningen kan vidtas. Om personen i fråga inte iakttar uppmaningen eller om det är sannolikt att personen försöker undgå en åtgärd som nämns i efterlysningen, har en gränsbevakningsman rätt att gripa personen för att en åtgärd som nämns i efterlysningen ska kunna vidtas.

Om inte något annat föreskrivs i lag om tiden för de åtgärder som efterlysningen förutsätter, är den efterlysta skyldig att i högst sex timmar från gripandet vara närvarande för dessa åtgärder.

38 §

Stoppande av fordon och reglering av trafiken

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag har en gränsbevakningsman rätt att bestämma att ett fordon ska stoppas och flyttas och att flytta fordonet samt reglera trafiken, om det behövs för genomförande av gränskontroll, utförande av en polisuppgift, övervakning av utlänningar eller utförande av en säkerhetsuppgift, för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet på ett gränsövergångsställe, på grund av en trafikolycka, för sådan övervakning av användningen av fordon som gränsbevakningsväsendet utför inom sitt ansvarsområde, för övervakning av jakt eller för förhindrande eller utredning av brott.

41 §

Gränsbevakningsväsendets uppgifter vid brottsbekämpning

Gränsbevakningsväsendet är en förundersökningsmyndighet enligt förundersökningslagen. Gränsbevakningsväsendet vidtar

åtgärder för att förebygga, avslöja och utreda brott och föra brott till åtalsprövning självständigt eller tillsammans med en annan myndighet enligt vad som föreskrivs i detta kapitel eller någon annanstans i lag.

42 §

Brottmål som undersöks av gränsbevakningsväsendet

Om inte något annat föreskrivs nedan ska gränsbevakningsväsendet göra förundersökning när det på grund av en anmälan till gränsbevakningsväsendet eller annars finns skäl att misstänka brott när det gäller

1) riksgränsbrott enligt 17 kap. 7 eller 7 a § i strafflagen,

2) ordnande av olaglig inresa enligt 17 kap. 8 och 8 a § i strafflagen,

3) ordnande av sådan olaglig inresa som avses i 2 punkten och till den anknuten människohandel enligt 25 kap. 3 och 3 a § i strafflagen eller något annat brott mot friheten enligt 25 kap. i den lagen,

4) förfalskningsbrott enligt 33 kap. 1—4 § i strafflagen i fråga om sådana dokument som granskas av gränsbevakningsväsendet,

5) territoriekränkning enligt 17 kap. 7 b § i strafflagen eller annan kränkning av Finlands territoriella integritet,

6) underlåtelse att iaktta en bestämmelse vars efterlevnad gränsbevakningsväsendet ska övervaka eller en föreskrift som utfärdats med stöd av denna.

Gränsbevakningsväsendet ska göra förundersökning också när det finns skäl att misstänka

1) ett brott som riktar sig mot en gränsbevakningsmyndighet eller mot gränsmärken eller gränsanordningar som upprätthålls av gränsbevakningsväsendet,

2) brott mot bestämmelserna om gränsson,

3) häleribrott eller häleriförseelser enligt 32 kap. 1—5 § i strafflagen i samband med in- eller utresekontroll,

4) att en person som tjänstgör vid gränsbevakningsväsendet och som omfattas av de militära disciplinåtgärder som avses i 31 § i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning har gjort sig skyldig till ett brott som enligt 2 § i militära rättegångslagen (326/1983) ska handläggas som ett militärt

rättegångsärende, om inte något annat följer av försvarsmaktens eller polisens befogenheter vid förundersökning,

5) att en person som tjänstgör vid gränsbevakningsväsendet har gjort sig skyldig till ett brott enligt 40 kap. i strafflagen, om inte något annat följer av försvarsmaktens eller polisens befogenheter vid förundersökning.

43 a §

En gränsbevakningsmans befogenheter för förebyggande och utredning av brott

Med undantag av teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teleövervakning, förtäckt inhämtande av information, teknisk spårning av en person, täckoperationer, bevisprovokation genom köp och styrd användning av informationskällor, gäller i fråga om en gränsbevakningsmans befogenheter för förebyggande och utredning av de brott som avses i 42 och 43 § samt för överlämnande till åtalsprövning vad som i polislagen, förundersökningslagen och tvångsmedelslagen eller någon annanstans i lag föreskrivs om polisens eller polis-mäns befogenheter och utövande av dem för förebyggande och utredning av brott samt för överlämnande till åtalsprövning.

En gränsbevakningsman har dock rätt till teleövervakning, förtäckt inhämtande av information och teknisk spårning av en person enligt polislagen när gränsbevakningsväsendet förebygger grovt ordnande av olaglig inresa enligt 17 kap. 8 a § i strafflagen eller nämnda brott och ett till det anknutet människohandelsbrott enligt 25 kap. 3 eller 3 a § i strafflagen. En gränsbevakningsman har rätt till teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teleövervakning, förtäckt inhämtande av information och teknisk spårning av en person enligt tvångsmedelslagen när gränsbevakningsväsendet utreder grovt ordnande av olaglig inresa enligt 17 kap. 8 a § i strafflagen eller nämnda brott och ett till det anknutet människohandelsbrott enligt 25 kap. 3 eller 3 a § i strafflagen. En gränsbevakningsman har rätt till teleövervakning och teknisk spårning av en person enligt polislagen och tvångsmedelslagen när gränsbevakningsväsendet förebygger eller utreder grovt jaktbrott enligt 48 a kap. 1 a § i straff-

lagen samt rätt till teleövervakning enligt tvångsmedelslagen när gränsbevakningsväsendet utreder grovt döljande av olagligt byte enligt 48 a kap. 4 a § i strafflagen.

En gränsbevakningsman har i en spanings- och undersökningsgrupp enligt lagen om samarbete mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet rätt att behandla information som har skaffats med en sådan metod som inte står till förfogande för en gränsbevakningsman.

Bestämmelserna om de befogenheter för förebyggande av brott som de polismän som hör till befålet och anhållningsberättigade polismän som avses i 5 kap. 7 § 1 mom. i polislagen har, ska vid gränsbevakningsväsendet tillämpas på anhållningsberättigade tjänstemän. Beslut om förtäckt inhämtande av information, kontrollerade leveranser samt användning av hemligt tvångsmedel och skyddande av hemligt inhämtande av information ska emellertid fattas av avdelningschefen eller biträdande avdelningschefen för juridiska avdelningen vid staben för gränsbevakningsväsendet.

43 b §

Anmälningsskyldighet i samband med brottsbekämpning

Gränsbevakningsväsendet ska underrätta polisen om att det vidtar åtgärder för att förebygga och utreda brott samt använder sådana hemliga metoder för inhämtande av information och sådana hemliga tvångsmedel som avses i 43 a §.

44 §

Överföring av förebyggande och utredning av brott till polisen eller Tullen

Om inte något annat följer av bestämmelserna om arbetsfördelningen mellan gränsbevakningsväsendet, polisen och Tullen, överför gränsbevakningsväsendet förebyggandet och utredningen av tullbrott enligt tullagen till Tullen och förebyggandet och utredningen av andra brott till polisen, om arten och omfattningen av ärendet eller de nödvändiga åtgärderna förutsätter det eller om myndigheten i fråga kräver det. Gränsbevakningsväsendet ska i det ärende som överförs trygga

förebyggandet och utredningen till dess att överföringen har gjorts.

Den myndighet som förebyggandet och utredningen av ett brott överförs till ska ge gränsbevakningsväsendet tillfälle att delta i förebyggandet och utredningen även efter överföringen, om ärendet gäller riksgrensbrott eller ordnande av olaglig inresa och sådana brott som riktar sig mot friheten och är anknutna till detta eller förfalskning av dokument som granskas av gränsbevakningsväsendet eller kränkning av Finlands territoriella integritet.

Gränsbevakningsväsendet ska överföra utredningen av brottet till polisen, när det finns skäl att misstänka att en person som tjänstgör vid gränsbevakningsväsendet har gjort sig skyldig till ett brott som ska handläggas som militärt rättegångsärende eller ett brott som avses i 40 kap. i strafflagen, om brottets allvar eller tilltron till en objektiv undersökning kräver det.

45 §

Övervakning av användningen av hemligt inhämtande av information och hemliga tvångsmedel

Staben för gränsbevakningsväsendet samt de förvaltningsenheter inom gränsbevakningsväsendet som använder hemligt inhämtande av information och hemliga tvångsmedel övervakar det inhämtande av information och den användning av hemliga tvångsmedel som avses i detta kapitel.

I polislagen och tvångsmedelslagen finns bestämmelser om de berättelser om hemligt inhämtande av information och om hemliga tvångsmedel som ska avges till riksdagens justitieombudsman.

47 a §

Verkställighet av en förverkandepåföljd samt återlämnande av föremål, egendom och handlingar som tagits i beslag

Ett sådant beslut om försäljning av beslagttaget föremål som avses i 7 kap. 13 § 3 mom. i tvångsmedelslagen ska fattas av förvaltningsenhetens chef.

En förverkandepåföljd som avses i 38 § i lagen om verkställighet av böter ska verkställas av förvaltningsenheten.

49 §

Gränsszon

Ägare eller innehavare av mark- eller vattenområden är skyldiga att på gränsszonen tillåta att gränsszonens bakre gräns märks ut på mark- eller vattenområdet på statens bekostnad samt att märkena underhålls. Till ägare eller innehavare av mark- eller vattenområden ska betalas ersättning enligt gängse pris för skador och olägenheter som märkena medför.

50 a §

Gränsöppningar och gränsszonens stråk

Ägare eller innehavare av mark- eller vattenområden är skyldiga att på statens bekostnad tillåta att

1) sådana träd och sådan annan växtlighet som stör sikten avlägsnas från gränsöppningen vid Finlands gräns,

2) sådana träd och sådan annan växtlighet som utgör hinder avlägsnas för det stråk på gränsszonen och vid gränsszonens bakre gräns som krävs för utförande av gränsbevakningsväsendets nödvändiga uppgifter,

3) sådana mindre konstruktioner uppförs som förutsätts för det stråk på gränsszonen och vid gränsszonens bakre gräns som krävs för utförande av gränsbevakningsväsendets nödvändiga uppgifter.

Rätten att avlägsna träd och annan växtlighet gäller inte på gårdsplaner och i trädgårdar. Ägaren eller innehavaren av mark- eller vattenområden ska i god tid på förhand meddelas om avlägsnande av träd och annan växtlighet samt om anläggande av ett stråk.

För skada och olägenhet som orsakas av avlägsnande av träd och annan växtlighet samt av anläggande av stråk betalas ersättning enligt gängse pris till ägaren eller innehavaren av mark- eller vattenområden.

53 §

Gränsonstillståndets giltighetstid och villkor

Gränsonstillståndet kan förenas med sådana nödvändiga villkor för verksamhet och färd i inom gränsonen enligt 52 § 1 mom. som krävs för upprätthållandet av gränssordningen och gränssäkerheten. Tillståndsvillkoren kan ändras om förutsättningarna för beviljande av tillstånd förändras väsentligt.

56 §

Behöriga myndigheter

Gränsbevakningsväsendet, polisen och Tullen övervakar att bestämmelserna om gränson följs.

Ärenden som gäller gränsonstillstånd och varningar avgörs av den regionala gränsbevakningsmyndighet vars verksamhetsområde ärendet huvudsakligen gäller, efter att myndigheten har hört andra regionala gränsbevakningsmyndigheter vars verksamhetsområde berörs av ärendet.

58 §

Begränsningar av tillämpningsområdet för bestämmelserna om gränson

Med avvikelse från de förbud som föreskrivs i fråga om gränsonen är det tillåtet att röra sig på en rågata och i gränsvatten i gränsbevakningsväsendets, polisens, Tullens, försvarsmaktens och Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakares tjänsteuppdrag, i räddningsverksamhet och i samband med att riksgränsen passeras lagligt.

Gränsonstillstånd eller gränsonsansökan krävs inte i gränsbevakningsväsendets, polisens, Tullens, försvarsmaktens och Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakares tjänsteuppdrag, i räddningsverksamhet eller för nödvändig vistelse i gränsonen i samband med att riksgränsen passeras lagligt, för färd i gränsvatten eller i en gränsoppning eller för innehav och användning av skjutvapen, skjutförlösheter, sprängämnen och fjäderdrivna vapen.

60 §

Beslut som meddelas muntligen och ändringssökande

I brådskande fall kan ett sådant tillstånd som avses i 52 § 1 mom. 1, 2, 4 och 5 punkten beviljas muntligen. Ändring får inte sökas i ett beslut genom vilket en ansökan godkänns i sin helhet. Ett beslut som meddelats muntligen och i vilket ändring inte får sökas meddelas skriftligen endast på särskild begäran.

Andra beslut om gränsonstillstånd än sådana som avses i 1 mom. får överklagas genom besvär på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Förvaltningsdomstolens beslut får överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

61 §

Tillämpliga bestämmelser vid behandling av personer som berövats sin frihet

På behandlingen av personer som berövats sin frihet tillämpas inom gränsbevakningsväsendet, om inte något annat föreskrivs nedan, bestämmelserna i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen.

Vid behandlingen av utlänningar som tagits i förvar skall iaktas vad som föreskrivs i 123 § i utlänningslagen (301/2004) samt vid behandlingen av berusade vad som föreskrivs i lagen om behandling av berusade (461/1973). Bestämmelser om gripande som hänför sig till militär disciplin och om verkställighet av straff finns i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten (255/2014).

65 §

Säkerhetsvisitation

En gränsbevakningsman har i samband med gripande, anhållande, häktning, tagande i förvar och andra åtgärder som riktar sig mot den personliga friheten rätt att kontrollera vad en person har i sina kläder eller annars på sig eller i medhavda saker, för att förvissa sig om att personen inte innehar föremål eller ämnen varmed denne kan äventyra sin förvaring eller

utsätta sig själv eller andra för fara. En gränsbevakningsman får i samband med tjänsteuppdrag kroppsvisitera en person för att hitta sådana föremål eller ämnen också i andra fall, om det av grundad anledning behövs för att trygga gränsbevakningsmannens säkerhet i arbetet och fullgörandet av tjänsteuppdraget.

I samband med frihetsbegränsande åtgärder kan en person kroppsvisiteras eller saker som personen för med sig kontrolleras också för att hitta dokument som behövs för identifiering av denne.

Farliga föremål och ämnen som avses i 1 mom. ska vid behov fråntas den visiterade. Också sådana föremål och ämnen ska fråntas den visiterade som det annars enligt lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av lag är förbjudet att inneha.

65 a §

Verkställande av säkerhetsvisitation

Säkerhetsvisitation verkställs manuellt, med tränad hund, med metalldetektor eller någon annan motsvarande teknisk anordning eller på något annat jämförbart sätt.

Visitationen får inte kränka den visiterades personliga integritet mer än vad som är nödvändigt för utförande av uppdraget. Vid visitationen ska iakttas den diskretion som förhållandena kräver.

66 §

Omhändertagande av farliga föremål och ämnen

Utöver vad som bestäms i denna lag eller någon annan lag har en gränsbevakningsman som fullgör en uppgift som föreskrivs i lag rätt att tillfälligt ta om hand skjutvapen, sprängämnen och andra farliga föremål, en del av eller ett tillbehör till ett föremål och andra farliga ämnen, om den som innehar dem med hänsyn till sin ålder, sitt berusnings- eller sinnestillstånd eller andra omständigheter med fog kan misstänkas orsaka överhängande fara för allmän ordning och säkerhet.

I stället för ett helt föremål kan även en del av eller ett tillbehör till föremålet omhändertas, om en fara som avses i 1 mom. kan avväjas genom att delen fråntas innehavaren.

Bestämmelser om omhändertagande av skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler finns i skjutvapenlagen.

66 a §

Hantering av omhändertagen egendom

Farliga föremål och ämnen som gränsbevakningsväsendet tagit om hand med stöd av 65 § 3 mom. eller 66 § 1 mom. ska återlämnas till innehavaren utan dröjsmål och senast inom 14 dygn, om inte en åtgärd som avses i 3 mom. eller i 7 kap. i tvångsmedelslagen vidtas redan före det. Om ett föremål eller ämne inte riskfritt kan återlämnas till innehavaren, ska det överlämnas till polisen för åtgärder enligt 2 kap. 15 § i polislagen, enligt skjutvapenlagen eller någon annan lag.

En del av eller ett tillbehör till ett föremål som tagits om hand av gränsbevakningsväsendet med stöd av 66 § 2 mom. ska alltid återlämnas, om gränsbevakningsväsendet inte redan tidigare tagit om hand hela föremålet med stöd av 66 § 1 mom.

En sådan tjänsteman vid gränsbevakningsväsendet som avses i 2 kap. 9 § 1 mom. 3 punkten i tvångsmedelslagen får bestämma att ett föremål eller ämne av ringa värde ska förstöras.

Ägaren och innehavaren ska ges tillfälle att bli hörda före förstöringen, om det inte är fråga om egendom av ringa värde. Över omhändertagandet och förstöringen ska det upprättas protokoll eller göras motsvarande anteckningar i någon annan handling.

67 §

Säkerhetskontroll av gränsbevakningsväsendets lokaler eller områden

I syfte att sörja för säkerheten och trygga ordningen eller skydda egendom kan säkerhetskontroller utföras vid gränsbevakningsväsendets ledningsstaber och i andra viktiga lokaler som gränsbevakningsväsendet har och på områden som gränsbevakningsväsendet besitter.

Beslut om säkerhetskontroll fattas av chefen för den förvaltningsenhet inom gränsbevakningsväsendet som besitter lokalen eller området.

Vid en säkerhetskontroll kan alla fordon och personer som kommer till eller befinner sig i gränsbevakningsväsendets lokaler eller på områden som gränsbevakningsväsendet besitter kontrolleras, liksom även saker som de har med sig. Chefen för förvaltningsenheten avgör i vilken utsträckning säkerhetskontroller ska ordnas.

En säkerhetskontroll kan utföras av en gränsbevakningsman eller av någon annan anställd hos gränsbevakningsväsendet som har utbildats för uppgiften eller av en person som har utbildats för uppgiften och godkänts av polisen (*säkerhetskontrollör*).

Säkerhetskontroller ska utföras så att de inte medför onödig olägenhet för den som kontrolleras eller skadar egendom.

68 §

Utförande av säkerhetskontroller

En säkerhetskontrollör har rätt att med hjälp av en metalldetektor eller någon annan liknande teknisk anordning eller ett tränat djur kontrollera ett fordon eller en person som önskar tillträde till eller befinner sig i gränsbevakningsväsendets lokaler eller ett område som gränsbevakningsväsendet besitter samt saker som personen medför, för att utreda att sådana föremål eller ämnen inte medförs av personen eller i fordonet genom vilka säkerheten eller ordningen kan äventyras eller som kan användas för att skada egendom. Säkerhetskontrollören har rätt att också på annat sätt kontrollera fordon och de saker som en person medför.

Om det på grund av säkerhetskontroll eller annars finns grundad anledning att misstänka att en person för med sig sådana föremål eller ämnen som avses i 1 mom., kan personen kroppsvisiteras för att föremålen eller ämnena ska kunna hittas. Säkerhetskontrollören ska då vara av samma kön som den kroppsvisiterade.

69 §

Omhändertagande av föremål som påträffats vid en säkerhetskontroll

En säkerhetskontrollör har rätt att frånta en person ett i 68 § 1 mom. avsett föremål eller ämne som påträffats vid en kontroll eller på

något annat sätt eller vars innehav annars är förbjudet enligt lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av lag.

Fråntagna föremål och ämnen ska återlämnas till den kontrollerade när han eller hon avlägsnar sig från gränsbevakningsväsendets lokaler, om det inte finns något hinder för det enligt lag.

70 §

Användning av maktmedel vid säkerhetskontroll

Om en person vägrar underkasta sig säkerhetskontroll kan säkerhetskontrollören avlägsna personen och dennes fordon från gränsbevakningsväsendets lokaler eller ett område som gränsbevakningsväsendet besitter.

För att avlägsna en person eller ett fordon från gränsbevakningsväsendets lokaler eller ett område som gränsbevakningsväsendet besitter kan en säkerhetskontrollör använda sådana maktmedel som kan anses vara försvarliga med hänsyn till personens uppträdande och övriga omständigheter. Någon annan än en gränsbevakningsman får dock inte använda maktmedel för att avlägsna en person från gränsbevakningsväsendets lokaler eller ett område som gränsbevakningsväsendet besitter, om inte något annat följer av annan lagstiftning.

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

70 a §

Undersökningsrätt för kommandören för en bevakningssektion eller bevakningsflygdivisionen och för chefen för Gräns- och sjöbevakningsskolan

Kommandören för en gränsbevakningssektion, sjöbevakningssektion eller bevakningsflygdivisionen vid gränsbevakningsväsendet och chefen för Gräns- och sjöbevakningsskolan har rätt att låta utföra en i 25 § 1 mom. i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten avsedd undersökning eller genomsökning av en anställd vid gränsbevakningsväsendet som inte omfattas av 45 kap. i strafflagen, om det finns anled-

ning att misstänka att bestämmelserna i det nämnda momentet har överträtts. Det som i momentet föreskrivs om försvarsmaktens egendom ska inom gränsbevakningsväsendet tillämpas på dess egendom och sådan till försvarsmakten hörande egendom som är i gränsbevakningsväsendets besittning.

När egendom som tillhör gränsbevakningsväsendet eller som tillhör försvarsmakten och är i gränsbevakningsväsendets besittning innehas olovligt eller olagligt tillämpas 25 § 2 mom. i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten på egendomen. Detsamma gäller narkotika och alkoholdrycker som innehas olovligt eller olagligt.

71 §

Begränsningar av rätten att röra sig i gränsbevakningsväsendets lokaler och områden samt vid övningar inom gränsbevakningsväsendet

Genom förordning av inrikesministeriet får det utfärdas bestämmelser om begränsningar av eller förbud mot rätten att röra sig i lokaler eller områden som gränsbevakningsväsendet besitter, om det är nödvändigt för att förhindra fara för personer eller för att skydda en synnerligen viktig verksamhet inom gränsbevakningsväsendet. En tillfällig begränsning av eller ett tillfälligt förbud mot rätten att röra sig inom en del av ett militärt övningsområde eller en del av ett övningsområde som hänför sig till gränssäkerheten kan för den tid en övning pågår utfärdas av en gränsbevakningsman med minst kaptens eller kaptenlöjtnants grad.

73 a §

Obehörig användning av gränsbevakningsväsendets emblem, uniform och gränsbevakningsmännens emblem

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet obehörigen använder gränsbevakningsväsendets emblem, antingen som sådant eller upptaget i märke eller bildlig framställning, eller använder ett märke som är förvillande likt gränsbevakningsväsendets emblem, ska för *obehörig användning av gränsbevakningsväsendets emblem* dömas till böter.

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot förbudet i 23 § 1 mom. i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning, ska för *obehörig användning av gränsbevakningsväsendets uniform* dömas till böter, om inte strängare straff föreskrivs någon annanstans i lag.

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot förbudet i 23 § 2 mom. i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning, ska för *obehörig användning av gränsbevakningsmans emblem* dömas till böter, om inte strängare straff föreskrivs någon annanstans i lag.

77 §

Handräckning av gränsbevakningsväsendet

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag kan gränsbevakningsväsendet på begäran lämna statliga myndigheter handräckning för fullgörande av en lagstadgad tillsynsskyldighet. Bestämmelser om bistånd som gränsbevakningsväsendet lämnar polisen och Tullen finns i lagen om samarbete mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet.

Gränsbevakningsväsendet är skyldigt att lämna räddningsmyndigheter, polisen, Tullen och försvarsmakten handräckning som förutsätter användning av sådan utrustning, sådana personalresurser och sakkunnigtjänster som gränsbevakningsväsendet har och som nämnda myndigheter vid den tidpunkten inte har tillgång till. En förutsättning för handräckningen är att den inte äventyrar utförandet av andra viktiga uppgifter som ska skötas av gränsbevakningsväsendet.

Beslut om handräckning fattas av chefen för en förvaltningsenhet eller av en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad som vid förvaltningsenheten skriftligen har förordnats att sköta uppdraget. Beslut om handräckning vid förundersökning och vid användning av maktmedel fattas av en anställningsberättigad tjänsteman.

77 a §

Handräckning av gränsbevakningsväsendet till polisen på havsområden

För att förhindra eller avbryta sådana brott som avses i 34 a kap. 1 § 1 mom. 2—7

punkten eller 2 mom. i strafflagen har polisen rätt att på finskt havsområde och inom Finlands ekonomiska zon få sådan handräckning av gränsbevakningsväsendet som kräver användning av militära maktmedel, om detta är nödvändigt för att avvärja en överhängande allvarlig fara som hotar ett stort antal människors liv eller hälsa och det inte finns något lindrigare sätt att avvärja hotet.

Gränsbevakningsväsendet har rätt att under polisens ledning använda militära maktmedel när gränsbevakningsväsendet bistår polisen vid förhindrande eller avbrytande av terroristbrott i situationer som avses i 1 mom.

Med militära maktmedel avses sådan användning av beväpning som skaffats som krigsmateriel som är slagkraftigare än användningen av en tjänstemans personliga vapen och som lämpar sig för polisuppdrag.

Maktmedlen ska vara försvarliga i förhållande till hur viktigt och brådskande uppdraget är, hur farligt motståndet är, de resurser som står till förfogande och övriga omständigheter som inverkar på helhetsbedömningen av situationen. Utomstående personers rättigheter och säkerhet måste beaktas särskilt. Föregående varning om att maktmedel kommer att användas bör om möjligt ges.

Polisen fattar beslut om användning av maktmedel enligt denna paragraf och leder användningen av dem. Maktmedlen får användas endast av en gränsbevakningsman som tjänstgör i en militär tjänst vid gränsbevakningsväsendet. Bestämmelser om användning av maktmedel finns i 2 kap. 17 § 3 mom. i polislagen. Bestämmelser om excess i nödvärn finns i 4 kap. 4 § 2 mom. i strafflagen. Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

77 b §

Fattande av beslut om handräckning till polisen

I situationer som avses i 77 a § begär inrikesministeriet handräckning och beslut om att lämna handräckning fattas vid statsrådets allmänna sammanträde. Om det inte är möjligt att sammankalla statsrådet tillräckligt snabbt, får inrikesministeriet i brådskande

fall som direkt och allvarligt äventyrar synnerligen viktiga samhällsfunktioner omedelbart besluta om att handräckning ska ges. Statsrådet och republikens president ska då utan dröjsmål underrättas om begäran och beslutet om att lämna handräckning. Statsrådet kan fatta beslut om att fortsätta eller upphöra med redan inledd handräckning.

Bestämmelser om tryggnad av Finlands territoriella integritet finns i territorialövervakningslagen.

77 c §

Ledning av en handräckningssituation

Den som beslutar om lämnande av handräckning ska i situationer enligt 77 a § avgöra handräckningsavdelningens storlek och utrustning.

Handräckningsavdelningen leds enligt anvisningar av den polisman som leder uppdragets utförande av en till dess chef förordnad gränsbevakningsman som tjänstgör i en militär tjänst vid gränsbevakningsväsendet. Polisen beslutar när handräckning ska avbrytas och upphöra.

Polisen svarar för den allmänna ledningen och samordningen av parternas åtgärder som behövs för att handräckningen ska kunna utföras tryggt samt för arbetarskyddsarrangemangen.

Polisen ska i synnerhet se till att handräckningsavdelningens chef får tillräcklig information om handräckningssituationen, verksamhetsmiljön, situationens art och hur allvarlig den är samt om eventuella risker i arbetet.

Gränsbevakningsväsendet svarar för att handräckningsavdelningens personal är yrkesskicklig och får handledning så att personalen känner till den materiel och utrustning den använder samt säkerhetsföreskrifterna som gäller den.

77 d §

Kostnaderna för handräckning

För kostnaderna för den handräckning som avses i 77 a § svarar den som ger handräckningen när handräckningen till polisen är

nödvändig med beaktande av uppdragets art och hur brådskande det är.

Om den nämnda handräckningen binder stora resurser och drar ut på tiden så att den väsentligt försvårar de grundläggande funktionerna vid gränsbevakningsväsendet eller den enhet som ger handräckningen eller orsakar betydande kostnader, har gränsbevakningsväsendet rätt att få ersättning för sina direkta kostnader.

Efter att med den polisenhet som begärt handräckningen ha förhandlat och avtalat om att verksamheten ska bli avgiftsbelagd, beslutar den som ger handräckning om ersättningen.

78 §

Handräckning till gränsbevakningsväsendet

Beslut om begäran om handräckning fattas av chefen för en förvaltningsenhet eller av en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad som vid förvaltningsenheten skriftligen har förordnats att sköta uppdraget. Beslut om begäran om handräckning vid förundersökning och vid användning av tvångsmedel fattas av en anhållningsberättigad tjänsteman.

80 §

Statens skadeståndsansvar

Person- och sakskador som orsakats utomstående genom tvångsåtgärder som gränsbevakningsväsendet vidtagit ska ersättas av statens medel.

Bestämmelserna i detta kapitel inskränker inte den skadelidandes rätt till ersättning med stöd av skadeståndslagen (412/1974) eller någon annan lag.

80 a §

Den skadelidandes medverkan

Ersättning som avses i 80 § kan jämkas eller förvägras, om den skadelidande genom sitt eget handlande eller sina egna försummelser väsentligen har medverkat till att skadan uppkommit.

80 b §

Anställdas ansvar

Bestämmelser om tjänstemäns och arbetstagares ersättningsansvar då de har orsakat skada och i fråga om deras skyldighet att till staten betala det som staten betalat i ersättning i enlighet med denna lag finns i 4 och 6 kap. i skadeståndslagen.

80 c §

Skadeutredning

En tjänsteman vid gränsbevakningsväsendet ska utan dröjsmål göra anmälan hos sin chef om en person- eller sakskada som uppstått vid utförandet av ett tjänsteuppdrag, om skadan inte är att anses såsom ringa.

Vid behov eller på begäran av den skadelidande eller den som utfört tjänsteuppdraget ska det göras en utredning om hur den skada som avses i 1 mom. har orsakats. Vid utredningen ska det utredas bland annat under vilka omständigheter tjänsteuppdraget har utförts, lednings- och ansvarsförhållandena i samband med tjänsteuppdraget, skadans storlek samt i vilken mån den skadelidande genom sitt eget handlande eller sina egna försummelser har medverkat till att skadan uppkommit. Utredningen görs av polisen, om det inte är fråga om ett skadeärende som ska handläggas som ett militärt rättegångsärende.

Den som skadats i samband med ett tjänsteuppdrag ska utan dröjsmål ges vård och vid behov ska läkarhjälp ordnas. Om en person uppger sig ha fått skador på grund av en gränsbevakningsmans åtgärd ska personen så snart som möjligt ges tillfälle att bli undersökt av en läkare eller, om detta inte omedelbart är möjligt, av en ojävig person. Kostnaderna för vården och läkarhjälp ska betalas i förskott av statens medel.

80 d §

Betalning av ersättning

Beslut om ersättning för skador som avses i detta kapitel fattas av den förvaltningsenhet inom vars område tjänsteuppdraget eller huvuddelen av detta har utförts. Vid överföring

av ett ersättningsärende till en annan förvaltningsenhet tillämpas det som föreskrivs i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning eller någon annanstans i lag eller i föreskrifter som utfärdats med stöd av lag.

Ansökan om ersättning ska göras skriftligen inom sex månader från den dag då tjänsteuppdraget utfördes eller den ersättningsberättigade fick vetskap om skadan. Av särskilda skäl får ersättning sökas också senare.

En förvaltningsenhets beslut om ersättning får inte överklagas.

84 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser

1) om gripande av en person enligt 36 § 2 mom., 37 § och 71 § 2 mom., om omhändertagande av egendom enligt 28, 59, 66, 66 a och 69 § samt om protokoll som ska upprättas eller andra anteckningar som ska göras i samband med kroppsvisitation enligt 28 §,

2) om utrustande av en gränsbevakningsman med maktmedels- och skyddsredskap och vid behov om en gränsbevakningsmans övriga utrustning,

3) vid behov om behandling av ett tillstånds- eller anmälningsärende enligt denna lag och om förfarandet vid anmälan och ansökan om tillstånd,

4) om den utbildning som krävs av den som förordnas till undersökningsledare vid gränsbevakningsväsendet.

Genom förordning av inrikesministeriet utfärdas närmare bestämmelser

1) om förfarandet vid förvaring av egendom som omhändertagits,

2) om förfarandet vid stoppande av fordon och användning av maktmedel,

3) om fasttagande, förvaring och avlivande av djur,

4) vid behov om avspärrningsband och andra markeringar som enligt tvångsmedelslagen kan användas för att märka ut en byggnad, ett rum eller ett område som gränsbevakningsväsendet har stängt för att säkerställa utredningen av ett brott,

5) vid behov om förbudsskyltar och andra markeringar som kan användas för att märka ut sådana lokaler, områden och övningar som avses i 71 § och den gränsszon som avses i 7 kap.,

6) vid behov om tekniska förfaranden när det gäller säkerhetskontrollåtgärder vid gränsbevakningsväsendets objekt eller områden, och om det praktiska ordnandet av säkerhetskontroll,

7) vid behov om innehållet i en begäran om handräckning enligt 77 a §.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2014.

Helsingfors den 19 september 2014

Republikens President
SAULI NIINISTÖ

Inrikesminister *Päivi Räsänen*